

УДК 336.22:004(047.3)

О.І. Волот, канд. екон. наук

А.М. Гордієнко, студентка

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Е.И. Волот, канд. экон. наук

А.М. Гордиенко, студентка

Черниговский национальный технологический университет, г. Чернигов, Украина

ВНЕДРЕНИЕ ЭЛЕКТРОННОЙ НАЛОГОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В УКРАИНЕ: ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ

Olena Volot, PhD in Economics

Anna Hordiienko, student

Chernihiv National University of Technology, Chernihiv, Ukraine

IMPLEMENTATION OF ELECTRONIC TAX REPORTING IN UKRAINE: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Обґрунтовано переваги впровадження електронної звітності в оподаткуванні. Визначено можливі проблеми та ризики під час впровадження електронної звітності в оподаткуванні.

Ключові слова: електронна звітність, Державна фіскальна служба України (ДФС), оподаткування.

Обоснованы преимущества внедрения электронной отчетности в налогообложении. Определены возможные проблемы и риски при внедрении электронной отчетности в налогообложении.

Ключевые слова: электронная отчетность, Государственная фискальная служба Украины (ДФС), налогообложение.

The advantages of implementing electronic reporting in taxation. The identified potential problems and risks when implementing electronic reporting in taxation.

Key words: electronic reporting, State Fiscal Service of Ukraine (DFS), taxation.

Постановка проблеми. Питання переходу від паперової форми звітності до електронної у сфері оподаткування є особливо важливим у наш час та має суттєве значення для спрощення процедури подання податкової звітності та подальшого її оброблення. У 2014 році відзначається позитивна динаміка у питанні переходу підприємств від паперової форми декларування до електронної. На кінець 2014 року кількість електронних митних декларацій загалом по Україні досягла 94 % загальної кількості оформлених митних декларацій (для порівняння – на кінець 2013 року – 87 %) [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зацікавленість проблемою застосування електронної звітності в оподаткуванні розкривали у своїх працях такі визначні науковці, як П.В. Мельник [1], А.М. Новицький [1], С.М. Онисько [5], Л.М. Очеретько [6], С.П. Ріппа [1], С.В. Солодухін [9].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на плідну працю вчених та значні досягнення, існує багато неузгоджених та невирішених питань щодо впровадження та розвитку електронної системи подання податкової звітності підприємствами.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є вивчення особливостей впровадження та використання електронної звітності в оподаткуванні, а також виявлення основних ризиків та проблем під час її впровадження.

Виклад основного матеріалу. Пріоритетним напрямом роботи органів Державної фіскальної служби України (ДФС) є створення сприятливих умов для платників з подання звітності в електронному вигляді. У 2014 році на цьому шляху досягнуто значних успіхів, а саме: 98,3 % звітності з податку на додану вартість надсилається платниками засобами телекомунікаційного зв'язку. Протягом 2014 року через централізовану систему опрацьовано понад 87,96 млн документів, надісланих платниками в електронному вигляді [3].

Із впровадженням нових механізмів системи подання електронної звітності Україна на крок наближається до світових економічних стандартів, оскільки індустріально роз-

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

винуті країни світу відмовилися від паперової форми подання звітності. Світовий досвід запровадження електронної звітності наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Запровадження електронної звітності: світовий досвід

Країна	Особливості запровадження електронної звітності
Сполучені Штати Америки	У 1986 році у США вперше пройшло апробацію подання податкової звітності по каналах зв'язку. У 2006 році було видано постанови, які забороняли подавати деякі звіти іншим способом, ніж електронний
Ірландія	У 1997 році Комісією інформаційного суспільства Ірландії було проголошено необхідність впровадження «самообслуговування по Інтернету». У вересні 2000 року була впроваджена система РОС (Служба доходів он-лайн), що дозволяє здійснювати електронне декларування та сплату різних податків та зборів у зручний час та у зручному місці всім своїм клієнтам та їх агентам
Люксембург	Із набранням чинності податкової реформи 2001–2002 років Люксембург став однією з перших країн Європи, в якій сплачують податки через Інтернет. За даними Організації учасників економічного розвитку підприємства й організації, Люксембург посідає перше місце серед організацій європейських країн, що подають податкову звітність через Інтернет
Німеччина	Німеччина однією з перших у 1997 році прийняла закон про електронно-цифровий підпис. Податкові декларації електронною поштою німці здають з 1999 року. Але іноді відправлення електронної звітності доводиться дублювати звичайною поштою
Казахстан	У Казахстані розроблено ПЗ «Кабінет платника податків», що надає можливість користувачам отримувати доступ до форм податкової звітності через мережу Інтернет з будь-якого зручного для користувача місця

Джерело: розроблено авторами на основі [2; 9].

Оцінивши досвід країн із розвинутою економікою, які, допускаючи помилки, вдосконалювали податкове законодавство, Україна потребує нетрадиційного підходу до реформування наявної податкової системи.

Незважаючи на зацікавленість підприємств процесом переходу до електронної звітності, виникають певні проблеми. Найвагомішою з них є психологічна – тобто платники податків, не маючи відповідного досвіду подання податкової звітності в електронному вигляді, відчувають невпевненість у виконаній ними роботі. Вирішення цієї проблеми повинно бути першочерговим завданням.

Процес впровадження електронної звітності в оподаткуванні містить у собі численні переваги як для ДФС, так і для платників податків. Але виникає також велика кількість проблемних питань, що потребують вирішення (табл. 2).

Таблиця 2

Переваги та недоліки процесу впровадження електронної звітності в оподаткуванні

Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> – економія робочого часу; – заощадження коштів на придбання бланків звітних документів; – проведення автоматичної перевірки підготовлених документів на наявність арифметичних помилок та опісок; – оперативне оновлення форматів подання документів в електронному вигляді по телекомунікаційним каналам зв'язку; – конфіденційність інформації та зниження впливу людського фактора; – оперативність оброблення одержаної інформації 	<ul style="list-style-type: none"> – соціально-психологічні фактори; – потреба додаткових фінансових вкладень у процес автоматизації електронної звітності; – необхідність у доступі до мережі Інтернет, який є платним; – проблеми у провайдера Інтернету; – необхідність платного придбання програмного забезпечення для відправлення електронної податкової звітності; – необхідність купувати за власні кошти електронні ключі в Акредитованих Центрах Сертифікації Ключів (АЦСК) для подання електронної податкової звітності

Джерело: розроблено авторами на основі [1; 5; 8].

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Як бачимо, перехід до електронної форми звітності дозволив платникам податків заощадити чимало робочого часу. Немає необхідності заповнювати звітність у паперовому вигляді, відвідувати контролюючі державні органи щодо подання податкової звітності та з питань її заповнення. Вагомою перевагою для платників є скорочення фінансових витрат на придбання бланків та транспортних витрат.

Застосування електронної звітності в оподаткуванні несе за собою певні витрати. Встановлення програмного забезпечення для подання звітності є платним, як і постійний доступ до мережі Інтернет. Також обов'язково необхідно придбати електронні ключі. Але якщо бути проінформованим про всі переваги електронної звітності, то вони будуть значно вагоміші, ніж понесені витрати. В Україні створено нормативно-правову систему для ефективного функціонування електронного документообігу. Перелік нормативно-правових актів наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік нормативно-правових актів

Нормативно-правові акти	Характеристика
Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22 травня 2003 р. № 851-IV	Закон встановлює основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів
Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22 травня 2003 р. № 852-IV	Закон визначає правовий статус електронного цифрового підпису та регулює відносини, що виникають під час використання електронного цифрового підпису
Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. № 1453 «Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади»	Типовий порядок встановлює загальні правила документування в органах виконавчої влади управлінської діяльності в електронній формі й регламентує виконання дій з електронними документами з моменту їх створення або одержання до відправлення чи передачі до архіву органу виконавчої влади
Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 № 1454 «Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації»	Порядок визначає механізм обов'язкової передачі на зберігання центральному засвідчувальному органу або засвідчувальному центру посилення сертифікатів відкритих ключів документованої інформації акредитованим центром сертифікації ключів у разі припинення його діяльності

Для розвитку електронних сервісів для суб'єктів господарювання необхідно запровадити нові та модернізувати наявні електронні сервіси обслуговування платників податків; супроводжувати програмне забезпечення із формування та подання податкової звітності до органів ДФС в електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку; реалізувати та підтримувати в ДФС XML-формат для експорту звітних документів платників податків до електронної бази ДФС, а також проведення роботи щодо формування електронних форм документів податкової звітності (PDF формат) [7].

Висновки та пропозиції. Таким чином, система подачі податкової звітності в електронному вигляді забезпечує тісну взаємодію податкових органів та платників податків, має певні переваги та недоліки. Перспективним є впровадження єдиної системи для формування та подачі електронної податкової звітності для всіх підприємств України. Для досягнення цієї мети та ліквідації негативних аспектів необхідно докласти зусиль як платникам податків, так і органам ДФС, адже впровадження електронної податкової звітності значно спрощує роботу бухгалтерської служби та керівників підприємства, а також податкової служби.

Список використаних джерел

1. *Електронне оподаткування: сутність та перспективи застосування* : [монографія] / П. В. Мельник, А. М. Новицький, О. А. Долгий, С. П. Ріппа та ін. ; за заг. ред. П. В. Мельника. – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2010. – 332 с.
2. *Запровадження електронної звітності: світовий досвід* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/>.
3. *Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2014 рік* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/166710.html>.
4. *Мельник Т.* Податкова звітність в електронному вигляді: теорія та практика / Т. Мельник // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2008. – № 10. – С. 43–47.
5. *Онисько С. М.* Податкова система : підручник / С. М. Онисько, І. М. Тофан, О. В. Грицина ; за заг. ред. С. М. Онисько. – Львів : Магнолія-2006, 2013. – 351 с.
6. *Очеретько Л. М.* Проблеми впровадження електронної звітності підприємств / Л. М. Очеретько, А. С. Козицький // *Економічний простір*. – 2010. – № 38. – С. 126–132.
7. *План роботи Державної фіскальної служби України на 2015 рік* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/166710.html>.
8. *Пюро М.* Буковинські бухгалтери – за електронну звітність / М. Пюро // *Вісник податкової служби України*. – 2011. – № 44.
9. *Солодухін С. В.* Механізм оцінки ефективності впровадження системи електронної податкової звітності / С. В. Солодухін, А. Л. Єгоров // *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. – 2011. – № 5, т. 2. – С. 39–44.